

Castell de Biure. Fotografia de Jordi Gironès

Geografia i medi natural

El castell de Biure, ubicat en un petit turó, presideix el petit poble que s'hi arrecera a ponent. Més enfonsat que les Piles, per sota seu hi passa el torrent de Biure, que arreplegarà les aigües de la part oest de l'Alt Gaià per lliurar-les al riu a Pontils. Com a referències visuals, des de Biure podem distingir al nord-est la punta del castell de Queralt, i al nord-oest la de les antenes de Savallà del Comtat. Al sud, Sant Miquel de Montclar se'ns mostra proper i és fàcil distingir-hi la seva església.

La història

Al igual que les Piles, el castell de Biure forma part, en el seu inici, del castell de

Montclar. Es coneix el lloc com a Benviure i s'organitza al llarg del segle XI. Bernat Sendred de Gurb l'any 1033 compra a Arnau Odó el terme de Montclar, llavors amb una extensió força important: afronta amb terres sarraïnes i es pot perllongar a mesura que es vagi repoblant. L'any 1057, Oliver Bernat, fill cabaler de Bernat Sendred, dóna, junt amb la seva muller, els castells de Montclar i Benviure a Ramon Arnau, meitat en alou i meitat en feu. Tenen com a obligacions construir una torre i altres edificis en set anys, i en el termini de catorze han de fer un soler de pedra i calç i una altra terra dins del terme de Benviure. De ben segur, són fonamentals unes bones defenses davant possibles escomeses sarraïnes.

El castell seguirà relacionat amb Montclar en els primers temps. Oliver Bernat ven l'any 1072 els castells de Montclar, Biure i les Piles al comte Ramon Berenguer I i, al seu torn, l'esmentat comte els encomana al mateix Oliver. A finals de segle, però, els trobem relacionats amb el llinatge dels Cervelló, que són presents a la documentació fins a meitat del segle XII. Al mateix temps hi tenen drets els Castelvell. Ramon de Castelvell i el seu germà, l'any 1111, fan homenatge al comte de Barcelona per Biure. Més endavant, el 1134, presta homenatge Guillem Ramon de Castelvell.

El llinatge homònim del lloc, a l'igual que en altres indrets, el trobem documentat a partir de la segona meitat del segle XII. Bernat de Benviure i la seva muller Dolça donen a la casa dels hospitalers de Cervera la meitat del delme que tenen a Biure (1181), l'any 1184, Arnau de Biure, fill i hereu de Jofre de Biure i nét d'Oliver Bernat, jura homenatge al rei pel lloc de Biure. L'orde de l'Hospital té com a principal benefactor dins del terme el llinatge dels Aguiló, emergent en aquesta època. Les donacions s'inicien l'any 1151 amb Guillem d'Aguiló, el qual fa donació dels delmes que li pertocuen dins del terme del castell.

Un any més tard, junt amb la seva muller

Castell de Biure amb la muralla medieval i el nou castell construït sobre l'antic. Fotografia de Jordi Gironès

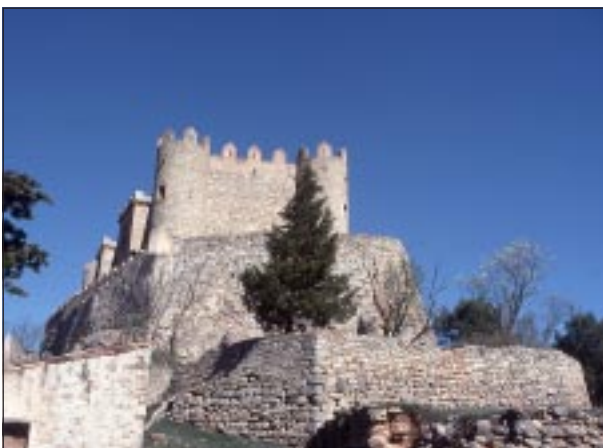
Maalt, concedeix drets sobre el pa, el vi i la carn, entre d'altres. Maalt, ja vídua l'any 1172, junt amb els seus fills, professa a l'orde de l'Hospital, i d'aquesta manera els hospitalers estableixen una casa al castell de Biure. L'any 1241 altre Guillem d'Aguiló, descendent de l'anterior, empenyora el castell i el terme, i l'any 1266 el ven definitivament a l'orde. Els hospitalers completen la possessió del lloc, primer l'any 1277 amb la compra de Galcerà de Puigvert i la seva muller Elisenda de tots els drets que tenen al castell (que els hi

pervenien per l'esponsalici d'Elisenda de la família Cervera), i finalment l'any 1380 quan el gran prior de Catalunya fra Guillem de Guimerà compra a l'infant Joan la jurisdicció civil i criminal. El cens de les Corts de Cervera (1379) documenta a 18 famílies. El domini hospitaler es perllonga fins al segle XVIII. A mitjan segle XIX Biure forma ajuntament amb les Piles i comptabilitzen uns cinc-cents veïns.

L'edifici

El castell de Biure és des de principis del segle XX una recreació fantàsica manada aixecar pels vescomtes de Bell-lloc en el mateix emplaçament on es trobava el primitiu castell. Les torres postisses de les cantonades, els merlets, els finestrals neogòtics, balconades, finestres i portalades són invenció pròpia de l'època en què foren construïts.

Tot i que aquesta obra anul·là per complet l'antiga fortificació, s'ha conservat per complet el perímetre de muralla superior i el sistema d'accés fortificat. El turó del castell és vorejat per un mur que a manera de talús folra el desnivell d'alçada entre el pla superior i el

Castell de Biure. Fotografia de Jordi Gironès

peu del turó. Aquest mur, rebaixat modernament, correspon a l'antiga muralla que defensava el castell.

Extret del llibre «Els castells del Gaià» de Marina Miquel, Josep Santesmases i Dolors Saumell. Editat el 1999 per Cossetània.

Jordi Gironès i Vilardebò
març de 2007

A l'esquerra, façana oest del castell i a sota panoràmica de la situació del castell vista tot baixant de la muntanya i castell de Montclar. Fotografies de Jordi Gironès.

